

Juhised libameditsiini ja libaeksperdi tuvastamiseks

Libameditsiini viljelejad ja isehakanud vaimse tervise nõuandjad saavad Eestis laialdast kõlapinda. Osa nende ärimudelitest on oma teooriate levitamine loengute, töötubade ja konverentside kaasabil. Libameditsiini esindajad on usinad esinejad raamatukogudes, muuseumides, lasteaedades, koolides.

Tervist, sealhulgas vaimset tervist puudutavad nõuanded peavad tulema selleks vastava väljaõppe saanud inimestelt. Puudulike teadmiste pinnalt antud soovitusel võivad olla parimal juhul kasutud, halvimal juhul ohtlikud. Avaliku raha peal toimivad asutused peaksid püüdma maksimaalselt tõrjuda libameditsiini ja tervisealast väärinfot ning käesolevate nõuannetega püüame anda selleks lihtsaid tööriistu.

Kuidas ära tunda, kas tegemist on libameditsiini edendamise? Siinsed lihtsad küsimused ei ole küll 100% tõhusad, aga pakuvad jämeda sõela, mis filtreerib välja suure osa libaeksperdistest.

1. Kas esinejal on olemas vähemalt baasharidus selles valdkonnas, mida ta käsitleb? Terviseteemadel võiks sõna võtta arstid, õed, ämmaemandad, füsioterapeudid. Vaimsest tervisest võiks rääkida psühholoogid, psühhiaatrid, vaimse tervise õed, peaasi.ee ning Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsiooni (VATEK) spetsialistid. Äärmiselt alarmeeriv on, kui terviseteemalist loengut tulevad pidama näiteks majandust, juurat või raamatupidamist õppinud inimesed või kui vaimse tervise teemadel annavad isikliku kogemuse pinnalt nõu suure abistamissooviga, kuid ilma põhjalikuma väljaõppeta inimesed.
2. Kogemusnõustajad on väärtuslikud abilised mitmete murede korral, kuid nende väljaõpe annab pädevuse ainult selleks, mida nimi ütleb: oma kogemuse jagamiseks ja teisele inimesele toe pakumiseks. Tervisehariduseta kogemusnõustajad ei ole pädevad haigusi diagnoosima või ravima.
3. Kas esineja hariduskäigus on alarmeerivaid signaale? Tungivalt soovitame ettevaatusega suhtuda sellesse, kui esineja haridustees puuduvad vastava teema osas riiklikult kinnitatud õppekavaga asutused. Ükskõik kui edev loetelu täiendkoolitustest ei kompenseeri puuduolevat süsteemset tervisealast baasharidust.
4. Kas tegemist on juba varem teadaoleva petisega? Esineja kiire taustaotsinguga võib välja tulla varasem osalemine püramiidskeemides, rahalised mahhinatsioonid, inimeste seksuaalne kuritarvitamine vm pettused.
5. Millised on esineja majandushuvid ja kas tal on ühist majandustegevust kahtlasi huve omavate isikutega? Seda saab kontrollida väga hõlpsalt aadressil <https://ariregister.rik.ee/est>
6. Kas esineja esindab mingit probleemset koolkonda, mille kohta on tõenduspõhise meditsiini esindajatel tõsiseid etteheiteid? Näiteks: homöopaatia, MMS, osteopaatia, meditsiinimeedium, konstellatsioon, NLP (neurolingvistiline programmeerimine), reiki jpm?

Meelelahutuse nime all ei pea avaliku rahaga toetama inimeste tervisele või majanduslikule olukorrale potentsiaalselt ohtlike sõnumite levitamist. Astroloogia võib olla lõbus ajaviide, aga kui selle põhjal hakatakse terviseotsuseid tegema või muutma rahalist käitumist, siis sellele ei pea õlga alla panema koolides, raamatukogudes ja teistes teadmispõhise riigi alusväärtusi kandvates asutustes.

